

SCHEEPSSLOPERIJ VAN DEN BOSSCHE - Jeugdherinneringen

Marc Verlinden

Noeveren nr.1, slechts enkele ingewijden wisten waar deze woning zich bevond. Meester Karel Moeremans¹ zal ongetwijfeld ook even de wenkbrauwen gefronst hebben toen hij het adres zag. Het was in de “summer of ‘69” toen mijn moeder en ik de meester met zijn onafscheidelijke hoed van in de verte zagen aankomen. Het pad naar onze bescheiden woning was niet meer dan een aarden wegeltje dat in de zomer gedeeltelijk werd overwoekerd door het hoge gras en onkruid. Met dat hoge gras speelden we steeds het spelletje “kieken” of “haan”. We plaatsten duim en wijsvinger onder aan de grashalm. Een snelle opwaartse beweging resulteerde dan in een “haan” als het een lange staart had, en een “kieken” als het een korte staart was. Wie kon voorspellen welke van de twee het zou worden had gewonnen

Iets lager dan dit pad liep een bredere aarden weg die rijkelijk voorzien was van kuilen. De ophanging van het voertuig dat zich een weg baande naar Noeveren nr.1, 2 of nr.2 “kleine 1”, werd danig op de proef gesteld. Met stenen werd er voor gezorgd dat de weg min of meer berijdbaar bleef. De grijze stenen van het type dat “en masse” wordt gebruikt als spoorwegbedding, werden in de aarden weg gedrukt door de zwaar beladen vrachtwagens die van de iets verderop gelegen werf van “meneer Van den Bossche” kwamen.

**Zicht op de oude spoorwegovergang Nielsestraat-Vrijheidstraat.
Net voor de voetgangerstunnel de wegwijzer naar Noeveren nr. 1 tot nr.2/1**

¹ Karel Moeremans werd op 22 juli 1917 te Boom geboren. Hij overleed in het R.V.T. Maria Boodschap te Niel op 2 september 2003. De urn werd begraven te Boom op 8 september 2003 (urnenveld Krokus)
(Bron: Geschiedkundige Studiegroep Ten Boome www.tenboome.be project begraafplaats)

Ons huisje was eigendom van de spoorwegen waar mijn vader Jan tewerkgesteld was. Vlak naast ons huis liep een spoorweg (inherent aan spoorweghuisjes...). Telkens er een trein voorbij reed daverde het hele huis. Vreemd genoeg went dit fenomeen en kon je aan het al dan niet daveren weten of het nu een werkdag was of weekend (tijdens het weekend reden er geen treinen). Alhoewel ik nog geen vier jaar oud was herinner ik me nog alsof het gisteren was toen de allerlaatste stoomtrein naast ons huisje stond. Hij was versierd met vlaggen en ik stond er met mijn vader naar te kijken die me zei: “onthoud dit goed zoon, dat is de allerlaatste stoomtrein!” Ik ben het inderdaad nooit vergeten!

Meester Moeremans begaf zich die bewuste dag te voet vanuit het centrum via de Vrijheidstraat richting Noeveren. Enkele jaren later zou de bouw van de Rupeltunnel de straat voorgoed in twee snijden. Net achter de nu gesloten spoorwegovergang, die de scheiding vormt tussen de Vrijheidstraat en de Nielsestraat, ging hij naar links. Als hij op een zondagmorgen zijn bezoek had gepland dan zou hij ongetwijfeld op een groepje duivenliefhebbers zijn gestuit. Elke zondag kwamen ze in groten getale afgezakt om te kijken wanneer de duiven van de “Spinder” zouden “vallen”. De man was erg populair in duivenkringen en had boven op het platte dak van zijn woning een “duivenkot” gebouwd dat qua afmeting de helft van de grootte van ons huisje benaderde.

De meester vervolgde zijn weg en zag rechts de oude vervallen gebouwen van de eens zo bedrijvige zinkfabriek staan. De “beik” (beek) zoals wij ze noemden scheidde ons van het zwaar vervuilde terrein met de deels ingestorte fabrieksgebouwen. Die beek, zo vernam ik later, werd in de volksmond de “Laes” genoemd en bezorgde mij als kind veel waterpret.

Regelmatig werd onze tuin overspoeld door de beek wat als kind “vloten bouwen” betekende. Mijn ouders waren iets minder enthousiast want ook onze kelder liep vol en dit dikwijls tot aan de bovenste trede van de keldertrap. Het stinkende beekwater was dan ook een constante bron van ergernis maar was zich daar niet van bewust. Immers, het gebied waar wij toen woonden stond van oudsher bekend als het “Boomerbroeck”, een natuurlijk overstromingsgebied. De oude benaming van de Vrijheidstraat was trouwens “Broekstraat”.

Meester Moeremans werd door mijn moeder verwelkomd en trad binnen in het inkomhalletje, de naam niet waardig. Rechts bevond zich een plaats die voor diverse doeleinden werd gebruikt. Er stond een kookvuur dat met flessen propaangas werkte want een gasleiding was er niet. Een kleine spoelbak mét kraantje (een hele luxe!) was de enige bron van stromend water. Een badkamer hadden we niet. Nadat het water op het gasvuur was opgewarmd kon er een bad worden genomen in een zinken kuip die in diezelfde ruimte stond waar we ook moesten eten. De verwarming bestond uit een mobiel gasvuurtje waar achterin een gasfles kon geplaatst worden. De ijskast van het merk “Zoppas” vormde het moderne contrast met het sobere interieur.

Links van het inkomhalletje kwam men in een kamer waar we met het gezin de meeste tijd doorbrachten. Daar stond immers de kolenkachel en het televisietoestel. Het televisietoestel was uniek. Mijn nonkel, die in zijn vrije tijd allerhande elektronische hoogstandjes creëerde, had het televisietoestel volledig zelf gemonteerd!

De kachel zorgde, eens zij op dreef was, voor een gezellige warmte tijdens de koude winterdagen. Dat het er koud kon zijn bewezen de gracieuze gevormde ijsbloemen op de binnenkant van de ruiten in mijn slaapkamer.

’s Morgens was die gezelligheid ver zoek, want zodra de kachel enige warmte gaf was het reeds lang tijd om naar school te gaan.

Dit brengt ons meteen bij de reden van het bezoek van meester Moeremans. Elk jaar ging hij tijdens de zomervakantie op ronde bij zijn nieuwe pupillen om een idee te krijgen in hoeverre zij al konden lezen en schrijven. Fier als een gieter nam ik de pen ter hand en schreef mijn naam. Helaas, gebruikte ik de verkeerde (linkse) hand en dat werd in die periode niet geduld.

Meester Moeremans was een toegewijde man met ernst en liefde voor zijn beroep, streng maar rechtvaardig. Een oorveeg was in die tijd nog een veel voorkomend gebruik. Meester Moeremans vormde een uitzondering. Hij bezat de gave respect en discipline af te dwingen zonder enige vorm van fysieke bestraffing. Respect, dat ik steeds ben blijven behouden voor hem.

Ik had mij geen betere meester kunnen wensen voor het eerste studiejaar in de “grote” school van het “klein” college in de Gasstraat. Op al dan niet vlekkeloze manier – we schreven toen nog met een pen en inktpot – kon ik in geen tijd rechtshandig “os”, “is”, “vis” en “roos” schrijven!

De meester vertrok naar een volgende leerling in spe en ik ging verder met de zomervakantie. Als ik alleen speelde vond je mij vaak in de tuin op de schommel. Die schommel was een gift van “nonkel Louis” zoals wij hem noemden. In werkelijkheid was hij geen familie maar een vriend des huizes. Hij was schrijnwerker van beroep en bracht voor mij regelmatig houten blokjes mee die ik met het nodige vingerleed van nagels voorzag.

In die tuin, die oorspronkelijk niet meer dan een braakliggend terrein met grote put was kweekte mijn vader groenten. Dit was niet zo evident want de grond stak vol vreemde voorwerpen en stenen waardoor cultivering een zware taak was. Hij slaagde er echter wonderwel in om van het terrein een echte tuin te maken met lekkere groenten (die gelukkig nooit werden geanalyseerd) en prachtige bloemen. Vooral de rabarber die we vers konden plukken was een welgekomen verfrissing tijdens een warme zomerdag.

Bij slecht weer had ik de keuze om binnen te gaan spelen met mijn lego blokjes, een boek te lezen of één van mijn zusters te pesten. Nu, pesten is misschien een iets overdreven term. Ik werd vooral nooit begrepen! Of hoe kan je het mij nu kwalijk nemen toen ik een schaar nam en het haar van mijn jongste zus haar pop knipte nadat ze me eerder had verteld dat die pop “echt” haar had. Het was dan toch de logica zelve dat het “echte” haar terug zou groeien. Mijn denkwijze, zo stelde ik later vast, bleek niet te kloppen...

De meeste tijd bracht ik buiten door op de aangrenzende werf van “Mijnheer Van den Bossche”. Mijn beste vriend Erwin Hellemans² woonde in een huis op de werf. Zijn vader Kamiel werkte op de werf en was er tevens opzichter. Het speelparadijs situeerde zich aan de spoorwegbrug die over de Rupel loopt. Een mooi overzicht van de oude site van de scheepswerf bekom je door even halt te houden boven op de viaduct van de Broekweg. De scheepswerf bevond zich tussen de spoorweg en het pad dat naar de dijk loopt.

Vandaag blijft er (bijna) niets meer over van de werf van “Mijnheer Van den Bossche”. “Bijna” omdat er nog een klein restantje van de overwoekerde werf als stille getuige is overgebleven. Een toevallige passant zal het zelfs niet opmerken en als hij dan toch op een stuk beton stuit kan hij onmogelijk weten dat dit ooit deel uitmaakte van de weegbrug van de werf.

Het was immers geen scheepswerf waar vaartuigen werden gebouwd maar waar ze werden gesloopt. De schepen die daar aanmeerden deden dit meestal voor een laatste keer. Ze werden ontmanteld en al wat kon verkocht worden werd opgehaald door andere schepen of vrachtwagens. De romp werd vakkundig ontleed en van de hand gedaan als oud ijzer. De weegbrug registreerde nauwkeurig het gewicht.

² Erwin Hellemans werd te Boom geboren op 6 april 1961. Hij was de zoon van Kamiel Hellemans en Maria Otto. Hij overleed op 23 juni 2006 te Boom en werd op 29 juni 2006 bijgezet in het columbarium van de gemeentelijke begraafplaats van Willebroek.

De tuin van ons huisje. Links mijn nonkel Julien Gering dan mijn grootmoeder Jeanne Blommaerts, mijn zuster Nicole Verlinden en mijn grootvader Frans Gering. De acrobaat op de schommel ben ik zelf. Het gebouw op de voorgrond waarvan je slechts een klein stuk kan zien was het kolenkot waar onze voorraad kolen voor de winter lag opgeslagen. Aan de achterkant van dat gebouw was het toilet (plank met een gat) waar het in de winter héél koud kon zijn. De gebouwen op de achtergrond zijn van de werf. De hangar achter de schommel was het “kot” met de kussens. Helemaal rechts achteraan in de hogere woning woonde mijn vriend Erwin. Het laag houten gebouwtje was aan hun woning verbonden en deed dienst als keuken, wasplaats en w.c. Het hogere dak daarachter was de “zagerij” met voorin nog een plaats die de ouders van Erwin (Kamiel en Maria) gebruikten als opslagruimte.

Niet alles werd meteen verkocht en al wat achterbleef of op een koper wachtte maakte deel uit van onze speeltuin. Zo bedwongen we de zwaarste stormen in een echte reddingsloep inclusief roeiriemen. De sloep stond ergens langs de weg naast de werf geparkeerd maar in onze fantasie schuimden wij er de 7 wereldzeeën af en slaagden er telkens in terug veilig aan te meren. Het “kot” met de kussens was een uitverkoren favoriet bij minder goede weersomstandigheden. De oude stoffige en besmeurde kussens die uit de schepen kwamen werden in een oude loods bewaard die we voor het gemak het “kot” noemden. We klommen tot boven op de berg kussens en sprongen dan zo ver mogelijk naar beneden. We vochten er ook ontelbare kussenduels uit en ik kan je verzekeren dat het niet allemaal zachte kussens waren! Even verder richting spoorweg stond een oude afgedankte vrachtwagen waarmee we in gedachten het hele land doorkruisten. Om beurten probeerden we aan het grote stuurwiel te draaien in de hoop dat er enige beweging kwam in de grote wielen. Om zeker te zijn dat we niet te proper naar huis zouden gaan sloten we de meeste speeldagen af met een beklimming van de “kolenberg”. Zodra we boven waren schoven we terug naar beneden. Plezier verzekerd! Dit laatste luik van de speeldag moest ik uiteindelijk schrappen van mijn moeder...

Soms vond je op de scheepswerf zeer nuttige dingen, zoals die keer toen we een hele berg ronde metalen schijfjes aantroffen die precies even groot waren dan een stuk van 5 fr. De kauwgum automaten slikten de schijfjes probleemloos en gaven me uit dankbaarheid een ronde kauwgum in de plaats! Ik koester de stille hoop dat de feiten ondertussen verjaard zijn...

De wasplaats van de arbeiders kon ook steeds op ons bezoek rekenen. In de grote zinken wasbakken ontdeedden we ons van het grootste vuil zodat we ons min of meer “toonbaar” naar huis konden begeven. De werklui van de scheepswerf waren zeer grote liefhebbers van het vrouwelijke schoon.

Die passie deelden ze graag met anderen en de wasplaats hing dan ook vol met foto's van bevallige dames. Naast het feit dat de dames zeer lenig waren viel het ons op dat ze allen vergeten waren om hun kleren aan te trekken alvorens ze op de foto gingen.

Meester Moeremans kon niet weten hoe groot mijn kennis reeds was van de vrouwelijke anatomie toen hij mij “roos” en “vis” leerde schrijven...

De werf was voor ons een paradijs waar je dagelijks nieuwe ontdekkingen deed. We moesten er wel op letten dat we niet ontdekt werden door meneer Van den Bossche die onze aanwezigheid op de werf niet dulde. Victor Van den Bossche³ was een charismatische figuur die ons angst inboezemde.

De toen al bijna 70 jaar oude man kwam nog slechts sporadisch langs op de werf. Meestal zagen we hem van in de verte aankomen zodat we ons uit de voeten konden maken. Met zijn grote Amerikaanse wagen, hoed en dikke sigaar was het net of hij uit een gangsterfilm was gestapt. Als we zijn komst dan toch hadden gemist kwam het er op aan dat hij ons niet opmerkte, en dat was eigenlijk ook wel best amusant.

Dat de zorg voor het milieu niet meteen op nummer één stond hoeft waarschijnlijk geen betoog. In die periode werd er met man en macht aan het gat in de ozonlaag gewerkt. Aan de rand van onze tuin lag een berg asbest waarvan men toen het gevaar nog niet kende (of niet wilde bekend maken).

Mijn vader Jan Verlinden aan het werk in de tuin naast ons huisje. De trein reed haast door de tuin!

Al wat niet bruikbaar en brandbaar was werd opgestookt met enorme zwarte wolken tot gevolg. Bij een dagelijkse klus zoals het drogen van de was moest mijn moeder hopen dat de wind niet richting waslijn zat. Als dat wel het geval was werd de was in zeven haasten binnengehaald of moeder kon opnieuw beginnen. Een niet te onderschatten klus als je weet dat mijn moeder toen de was nog met de hand deed.

³ Victor Paul Lodewijk Van den Bossche werd geboren te Willebroek op 12 oktober 1903. Hij was de zoon van Augustinus Van den Bossche en Maria Florentina Denis. Hij was gehuwd met Anna Maria Huyck. Victor overleed te Boom op 25 april 1980 in het ziekenhuis “Den Brandt”.

Later kochten we een “Mini-Wash” van het merk Nova en een klein “droogzwierdertje” (het merk ontgaat me) waar je de was netjes moest in verdelen, zo niet ging hij “lopen” op zijn kleine rubberen pootjes. Dat was, hoe primitief het nu ook lijkt, een hele vooruitgang voor een gezin met drie kinderen. Later, toen mijn broer Patrick werd geboren, werden er dit nog vier en kwamen de “katoenen luiers” de taak nog zwaarder maken. “Pampers”, alhoewel ze reeds in 1961 werden uitgevonden, waren toen nog niet echt ingeburgerd en vrijwel onbetaalbaar. Dat de “kolenberg” uit mijn speelprogramma moest geschrapt worden mag ik mijn moeder dan ook niet kwalijk nemen.

Alhoewel ik op de scheepswerf maar tot mijn negen jaar heb vertoefd kan ik mij alles nog zeer goed herinneren. Het was een fijne tijd. Bij de ouders van mijn vriend Erwin was ik altijd welkom. Erwin had nog een oudere broer Robert die toen bij de “Boomsche Metaalwerken” werkte. In vergelijking met ons gezin waren ze welgesteld. Ze bezaten zelfs twee personenwagens! Ik herinner me nog goed toen de broer van Erwin een knalgroene Opel Manta kocht. Dat was een voor die tijd zeer futuristische wagen. Mijn vriend bezat ook veel speelgoed dat hij graag met me deelde. Zo had hij diverse mini-treintjes van het merk Märklin die op zolder door een prachtig decor met berglandschap reden.

Van links naar rechts: mijn oudste zus Daniëlle Verlinden, Erwin Hellemans, de auteur van dit artikel Marc Verlinden en mijn jongste zus Nicole Verlinden. Rechts in de verte zien we achter de watertoren het station. Het gebouw links achter het paaltje en het kleine gebouwtje er naast maakten deel uit van de oude zinkfabriek. De foto werd in 1969 vastgelegd.

In 1972 werd mijn vader gepromoveerd. Om die promotie te bekomen had hij zich letterlijk in het zweet gestudeerd. Ik zie het geïmproviseerde bureau nog steeds voor me waar vader weken aan een stuk zichzelf een weg door de leerstof baande. De promotie betekende ook een nieuw “spoorweghuisje” en we verhuisden naar Mortsel. Het contrast kon niet groter zijn. In de inkomhal van dat “huisje” kon je makkelijk twee wagens naast elkaar parkeren. Dit betekende ook het einde van mijn “werfjeugd”.

Het contrast Boom-Mortsel was zelfs zo groot – je kan het haast een cultuurschok noemen – dat we amper een jaar later terug naar Boom verhuisden. Onze nieuwe thuis was gelegen in de Vrijheidstraat nr.72. Het huis werd in 1983 afgebroken. Het stond vlak voor de spoorwegovergang Vrijheidstraat-Nielsestraat. Vanuit mijn slaapkamervenster zag ik recht in “Blok 23” van waaruit de bareel en de wissels nog manueel werden bediend⁴.

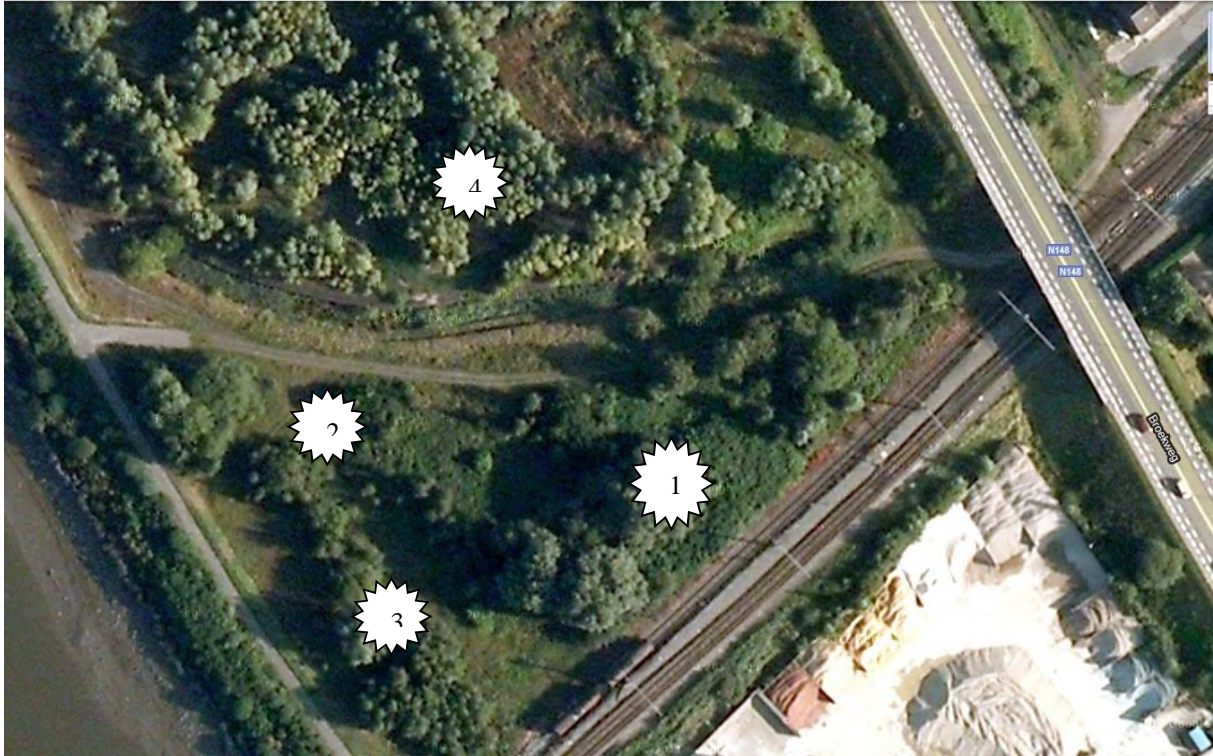

Slopingwerken Vrijheidstraat 72 in juni 1983

In de verte zag ik ook ons oude huisje dat steeds onbewoond is gebleven. Af en toe ging ik er met mijn vader nog eens langs en zag het met de jaren zienderogen vervallen. Het werd later dan ook afgebroken en de plek werd, net als de scheepswerf, helemaal overwoekerd door de natuur. Ook de oude vervallen gebouwen van de zinkfabriek zijn geheel verdwenen. De beek en de opgeschoten haag, waar ik en mijn vriend Erwin steeds gingen schuilen bij regenweer, zijn nu nog de enige herkenningspunten die me kunnen terugvoeren naar mijn jeugdijaren op de “werf”.

Op 2 juli van dit jaar bracht ik een bezoek aan Gerard Van der Planken die vanaf zijn zestiende in dienst is geweest bij meneer Van den Bossche. Gerard, die ondertussen reeds 83 is, bezorgde mij de ontbrekende puzzelstukjes van het ontstaan en de teloorgang van de werf. Je vindt ze eerder in dit boek bij het overzicht van de Boomse scheepswerven.

⁴Zie ook de foto aan het begin van dit artikel waar je Blok 23 op de achtergrond ziet.

- 1= Noeveren nr.1 en nr.2
- 2= Noeveren nr. 2 kleine 1
- 3= scheepssloperij Van den Bossche
- 4= site oude zinkfabriek

(Foto: Google Maps)